

Landschapswacht en Landschapsbeheer Gelderland vragen aandacht voor onderhoud heggen in Gelderland

Woensdag 29 maart 2006 is in Epse een oude vlechtheg gerestaureerd. Met deze speciale onderhoudsactie van de Landschapswacht en Landschapsbeheer Gelderland wordt aandacht gevraagd voor het behoud van deze waardevolle landschapselementen. Op dit moment zijn de huidige financiële regelingen voor het onderhoud van heggen ontoereikend. Voor het vlechten van heggen bestaat überhaupt geen subsidiemogelijkheid. De Landschapswacht en Landschapsbeheer Gelderland pleiten bij de overheid voor een voldoende financiële vergoeding voor het onderhoud van heggen en landschapselementen in het algemeen.

Geschiedenis

Ooit was er een tijd waarin mensen behoefte hadden hun vee en gewassen te beschermen tegen weer en wind en tegen wilde dieren en rovers. Velden met vee moesten gescheiden worden van de akkers, en levende bomen en struiken konden hen daarbij van dienst te zijn. Ze laten zich makkelijk vlechten, knippen en knotten in alle gewenste hoogtes en vormen. Een heg is een van de meest ontroerende voorbeelden uit onze geschiedenis van hoe de mens samenwerkt met de natuur.

Vroeger waren heggen veekierend: door de heggen te vlechten ontstonden ondoordringbare, levende groene barrières. Per streek verschilden de vlechtmethodes. Een goed gevlochten heg, dicht en vol doorns, keert en weert nog altijd meer ongewenste gasten dan gaas en prikkeldraad. Ze bieden ook onderdak aan vele vogels, insecten, zoogdieren en amfibieën. Met hun bloemen, bessen en noten voeden ze veel dieren met honing en vruchtvlies.

Maar sinds de uitvinding van prikkeldraad verdween de functie van de heg als veekering, met als gevolg dat grote lengtes aan heggen werden geruimd. Het ambacht van het vlechten van heggen verdween eveneens met de komst van het prikkeldraad.

Tekort

Heggen vormen een belangrijk leefgebied voor planten en dieren. Ook vormen ze een belangrijke verbindingsweg voor dieren en niet in de laatste plaats sieren ze het landschap op. Van de eertijds uitgestrekte heggenlandschappen in de Graafschap, Achterhoek en Liemers zijn niet meer dan enkele restjes overgebleven. Zelfs deze restanten worden nu bedreigd.

Momenteel zijn er weliswaar subsidieregelingen voor de aanleg, het onderhoud en het wegwerken van achterstallig onderhoud van knip- en scheerheggen (welke overigens niet voor vlechtheggen gelden), maar hierbij zijn enkele kanttekeningen te maken:

- Aan de regelingen zijn vele voorwaarden verbonden. Zo komt men pas in aanmerking voor de subsidieregeling Vitaal Gelderland wanneer de heg minimaal 10 are (ongeveer een kilometer) is.

- Inzicht in de subsidiemogelijkheden en voorwaarden is niet makkelijk. De regelingen zijn complex, verre van toegankelijk en niet laagdrempelig.
- De regelingen zijn van toepassing op een beperkt aantal locaties. Voor het merendeel van de gebieden met heggen is helemaal geen financiële regeling beschikbaar. Voor de terugkeer en het behoud van een cultuurhistorisch en ecologisch waardevol landschapselement als de heg is het belangrijk dat er op meer locaties subsidie mogelijk is voor zowel de aanplant als het onderhoud. Het gevaar bestaat dat de resterende kilometers heg binnen korte tijd uit de Achterhoek en Liemers zullen verdwijnen wanneer de overheid niet in de kosten van het onderhoud tegemoet komt.

De Landschapswacht en Landschapsbeheer Gelderland pleiten voor een beheersregeling, uitgaande van een visie, waarbij planmatig getracht wordt het netwerk aan landschapselementen samenhangend te maken.

Landelijke aandacht voor monumentale landschapselementen

Het project in Epse maakt deel uit van een landelijke actie van de Landschapswacht, in samenwerking met de provinciale landschapsbeheerorganisaties. In totaal worden 30 monumentale landschapselementen eenmalig gratis gerestaureerd bij particulieren. Hiermee probeert de Landschapswacht inzichtelijk te maken wat het werkelijke onderhoud van erfgoedelementen in het landschap kost. De Landschapswacht is van mening dat eigenaren van monumentale landschapselementen, al dan niet boer, actief moeten worden benaderd. Het is de taak van de overheid om een voldoende financiële vergoeding te bieden voor het onderhoud.

Van alle verschillende elementen die de Landschapswacht de komende tijd door heel het land opknapt, wordt verslag gedaan aan het Rijk, de provincies en aan de Tweede Kamer. De doelstelling is dat de politiek inziet dat alleen een actieve benadering en een afdoende en structurele vergoeding soelaas biedt. Molens, grachtenpanden, kerken en monumentale boerderijen worden immers ook niet beheerd voor een jaar en voor een dubbeltje op de eerste rang.